

LUKÁTS JÁNOS

Jeruzsálemben hull a hó...

A vonat elégedetten döcögött, álmodozott szét az utasok között. Az ablakon kívül valami lebegett, talán a köd, talán a hó készült hullani, és elküldte előőrseit. A fákon dér, ők már fölvették fehér téli köpenyüket. Lőrinc lehúzta az ablakot, és beleszimatolt a levegőbe: télszaga volt, száraz és hideg, Lőrinc megborzongva húzta vissza az ablakot, és befészkelte magát a sarokülésbe.

Reggel bemondta a rádió, hogy Jeruzsálemben esik a hó. Nem esett évek óta, nagy dolog ez arrafelé. Ritka dolog. Hó hull a Bányos-kapunál, hó az Olajfák hegyén, a teraszokon, a lépcsőkön és a sikátorokban. A gyerekek – gondolta Lőrinc – talán szünetet kapnak az iskolában. Bizonyosan hógolyóznak, sőt, egy-egy keményre gyúrt hógolyót hazavisznek, a jégszekrénybe teszik, hátha eláll tavaszig.

Itt, nálunk nem hull a hó. A tél talán meglepetést készít a ködfátyol mögött, valamit elrejt a szemünk előtt. Amiről tudjuk, hogy van, amiről úgy tudjuk, hogy nem lesz sokáig, de addig a miénk. Hogy olyan, mint az életünk. Szamárság!

Lőrinc fölkel saroküléséből, kiment a folyosóra, orrát a hideg ablakhoz nyomta, mint gyerekkorában. Szája előtt kerekded párafátyol lepte be az üveget. A Balaton, mint szürke-tarka márvány, némán feküdt, vagy inkább ájultan hevert. Valami zöldes szélfordor időnként átfutott rajta. Végtelen volt, de nem fáradt el a szem, mire a végtelenség végére ért, a víz (a márványos) szinte fölemelkedett, és az ég tej-kékjébe olvadt. Ez is olyan, mint az életünk. Na, már megint!

Lőrinc visszahúzódott a fülkébe, és berántotta maga mögött az ajtót. Kezébe vette, aztán lecsapta a könyvét, most nem lehet olvasni. Most csak nézni lehet, bámulni, ezt a kinti világot, amelyik errefelé is nagy dolog. Ritka dolog. A családi nagytanács úgy határozott, hogy Lőrinc utazzon le Badacsonyra, vásároljon bort, közeledik az ünnep. Lőrinc boldog volt a megbízatással, örült, hogy döcöghet, hogy vacoghat, hogy magában ábolyoghat a kihalt tóparton, zörgő avar fölött, rikácsoló varjak alatt. Miközben a bor, amelyet ennyi kinszenvedés árán hazahord, otthon elfogy háromnegyed óra alatt, s ha nem fogy el, ajkbiggyesztés lesz a fizetség.

Ült a vonatszagú melegben, és Jeruzsálembre gondolt. A koldusokra az utcaszegleten, akiknek a hitvány kis szőnyegét megnedvesíti a hó, de még az aprópénzes tálkájukba is behullik. A papokra, akik a hóesésben talán a mennybéliek üzenetét sejtik, és a templomszolgákra, akik fázósan sandítanak fölfelé a körmenetben. A kovásztalan kenyér formázóira, a lepénylapogatókra és a kalácsot kelesztő asszonyokra. Az árusokra, akik a hó miatt most nem látnak lézengő vásárlót, és maguk törögetik a terítő alatt a hülésnek indult portékát.

A Balaton-part dombjait a köd mind alacsonyra gyalulta. Lőrinc csak találgatta, itt vezet-e föl egy kanyargós út az apró kápolnához, amelyet úgy faragtak, hogy pogány kötélsomók kerültek a kapubélésbe, rontás ellen – aztán az elpergett századok jóváhagyták a dolgot, ma is ott feszülnek a kőkötelek. Amikor öt éve arra járt, Lőrinc végigvezette az ujját a csomókon.

Magányos két hattyú gubbaszt a nádas szélén, talán örnek állította ki őket a hattyúcsaládi nagytanács, a többiek fészekre szálltak. És ha befagy a Balaton, a hattyúk gyalogolni fognak le-föl a jégen? Mire együtt érző mosoly kelt volna Lőrinc arcán, a vonat továbbdöcögött egy fűzerdőnyivel.

Lőrinc kedvelte a „magányos utazást”, a helyváltoztatások közül ez volt, amit leginkább elviselt. Nem kutatni, mégis meglátni mindent, nem mozdulni, mégis eljutni mindenhová. Akárhová! Ott aztán kiszállni, belegyalogolni *abba* a városba, faluba, felmenni *arra* a hegyre, amelyik éppen ott van. Nagy a világ, amit még nem látott, és kicsi a világ, amit látott. Amit a magáénak érez. Akárcsak egy oldaltáskát, egy útikönyvet, egy elfogyasztható, zsebbéli szendvicset. Egy Jeruzsálemet, egy Badacsonyt...

És az a hegybéli kápolna? Ott áll hétszáz éve. Miért áll ott hétszáz éve, amikor én – gondolta Lőrinc – csak most jártam arra, öt éve, minek volt a többi hatszázkilencvenöt? Hát a Badacsony mióta áll itt a maga szent kerekhegy formájában? Mikor lépkedett fel először a Badacsonyra? És mikor fog utoljára fölmászni rá? Az elsőt tudja az ember (aki Lőrinc), az utolsót – legfeljebb megsejti. Ha nem lépkedett a kövein, ha nem szippantotta levegőjét – elképzeli magának. Levegőből légvárrá építi fel, és hordozza szívósan, romolhatatlanul. Mint furcsa álmod.

A sötét középkor egy világos fejű ínyence úgy nyilatkozott, hogy Pannónia „Európa virágoskertje”, de ezt úgy értette, hogy a badacsonyi a legborább bor a kontinensen, amelyből rendelt is három akós

hordóval, a hordót bivalyok vontatták végig Európán, messze túl a pannóniai határon. A világos fejű inyenc kilencvenhárom évet élt, semmi kétség, a badacsonyi bor tette ezt vele. Amelyért most Lőrinc is útra kelt, döcögős, de álomban gazdag vándorútra.

Jézus vajon ismerte a havat? Hullott akkoriban hó Jeruzsálemben? Vagy volt-e az Írás íróinak szava a hóra, lett volna a hógolyóra? A betlehemi „rongyos istállóban” talán hó is volt, nemcsak a csecsemőt dideregtető hideg? Vagy csak az európai festőóriások vélték kötelezőnek hóval tetézni az újszövetségi hideget? Lőrinc összébb húzta, aztán kigombolta magán a kabátot, a fülkét betöltötte a vonat melege.

Szőlősorokra látott, a szőlő tépett levéllel, szedett fürttel kapaszkodott a rögökbe, és beleveszett a ködbe. Ez volna hát a virágoskert? – sóhajtania kellett Lőrincnek. A szőlősorok között hársfa, dió. A hárslevél ősre megtöporodik megunt fáján, a dió nagyon nyomorult élőlény, ha fáját megszedik, ha karjait letördelik, kincseit elhurcolják.

A csárda zárva, szeme elé redőnyt rántottak, lámpafénye kihunyt, kéményfüstje nincs. A neve se csárda, valami internyelvű név, nincs köze Balatonhoz, nincs Pannóniához, állhatna akárhol a megkopasztott vagy az ismeretlen világban. Akár még Jeruzsálemben is. De Lőrinc úgy gondolta, Jeruzsálemben bizonyosan nem ilyenek az elhagyott, a télre büntetésbe küldött, útszéli csárdák. Nem ilyenek, de nem tudta, milyenek.

Egy percig állt a vonat, aztán elkanyarodott a Badacsony mögé. Ketten szálltak le, egy öregember meg Lőrinc, az öregember átbújt a kerítés alatt, és visszafelé indult az úton. A badacsonyi állomás vén gesztenyesorán fültépően károgtak a varjak. Lomha, fekete gyümölcsökként terpeszkedtek a fákon, időnként arrább araszoltak. Lőrinc ismerte már a csúf hangoskodókat, lépése néma volt a varjúzajban. Megmarkolta a sorompó oszlopát, hideg vízcsepp futott le a karján. Laknak vajon itt emberek – bujkált bőre alatt az ostoba kérdés –, vagy hatszázkilencvenöt éve

Hinta-vörös bordűrös madarak (2003)

minden télen kihalnak? – A bódésor behunyt szemmel árválkodott. Lőrinc tétován tett néhány lépést, talpa alatt nyikorgott a zúzott kő, bokáig zörgött a holt falevél. A sor végén, egy nyitott bolt mélyén seprűnyél forma asszony mocorgott a sarokban, és álmélkodott, hogy élő lelket lát közeledni. Lőrinc a kabátzsebébe süllyesztette kezét, elmorogta jövelele célját. A seprűnyél-asszony matatott egy zöld üveghordóval. Töltött egy pohárral Lőrincnek, Lőrinc elhárította, akkor felhajtotta ő maga. Lőrincben nyüszített a vágy, hogy az élők nélkül való világból egy vasúti sarokülés némaságába meneküljön vissza. A vizes-borfoltos pléh-pulton az asszony felé tolt a pénzt, magához ölelte a zöld hordócskát, és már indult is vissza. Aztán mégis megkérdezte az asszonytól tétován: Nem hallotta a rádiót, esik még a hó Jeruzsálemben...?